

06/4 IRIZPENA

Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen bitartez bideratutako gizarte aurreikuspen osagarriko sistema jakin batzuk ezartzeko diru laguntzak araupetzen dituen Dekretu Proiektuaren gainean

Bilbon, 2006ko ekainaren 6an

I.- AURREKARIAK

2006ko apirilaren 25ean Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantza saileko idazkia aurkeztu zen Euskal Ekonomia eta Gizarte Kontseiluan, eta idazki horretan Borondatezko Gizarte-Aurreikuspeneko Erakundeen bitartez bideratutako gizarte aurreikuspen osagarriko sistema jakin batzuk ezartzeko dirulaguntzak arautzen dituen Dekretu Proiektuaren gainean txostena egiteko eskatzen da, Euskal Ekonomia eta Gizarte Kontseiluaren ekainaren 27ko 9/1997 Legearen 3.1.d) artikuluan ezarritakoaren arabera.

Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomi Estatutuak, 10.23 artikuluan, eskumen eskusiboa ematen dio Autonomi Erkidegoari Gizarte Segurantzari sartuta ez dauden Mutualitateen gaitan. Eskumen horren haritik, Eusko Legebiltzarrak Borondatezko Gizarte-Aurreikuspeneko Erakundeen gaineko 25/1983 Legea, urriaren 27koa, onetsi zuen (163. EHAA, azaroaren 7koa), lege esparru berria ezarriz, Mutualitate kontzeptuan oinarritzen zen aurrekoaren ordean, zeinen bidez azkeneko helburutzat kidetuak autonomi erkidegoaren esparruan bizitza, baliabideak zein jardueran arriskuan jar liezaieketen gertakizunez babestea duten mota desberdinetako irabazi asmorik gabeko erakunde ugarien lege esparrua zabaldu nahi baitzen.

Testuinguru honetan, 2006ko urtarrilaren hamarrean Eusko Jaurlaritzako Kontseiluak Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Plana onetsi zuen, epe luzerako gogoeta estrategiko modura, gizarte erronka berrietarako egokia den Gizarte Aurreikuspen Osagarriko ereduak ezarri, eta oraingo esparrua Europako Batasunetik datozen Zuzentzarauetara moldatzera begira. Plan honetan batez ere eta funtsean enplegu sistemak sendotzera bideratzen diren hainbat jarduerak ezartzen dira, oraindik sartuta ez dauden eta etorkizunean premia handiagoa izan lezaketen sektoreak horretara erantsiz, lege esparru egokia eta nahikoa pizgarri sortzera xedatutako neurri desberdinen bitartez. Alde horretatik, gerora Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen Legeak gizarte aurreikuspen osagarria orokortzea bultzatuko duen arauketa esparrua definitzeari buruzko Planaren postuluak gauzatuko zituela aurreikusten zen, erakunde horiei aplikagarria zaien zerga araubidea eta enplegu sistema horiek ezartzeko beste neurri batzuk aldatu behar zirela esaten zen.

Jaso eta berehala agiriaren kopia bidali zitzaizen Kontseiluaren Osoko Bilkurako kide guztiei, proposamenak eta iritzia igorri eta horiek Lan Batzorde egokiari helarazteko helburuarekin, Euskal Ekonomia eta Gizarte Kontseiluaren Jardunbideari buruzko Arautegian ezarritakoari adituz.

2006ko maiatzaren 12an Garapen Ekonomikoaren Batzordea bildu zen, Irizpenaren Aurreproiektuari buruzko lehenengo proposamena eztabaidatzeko. Maiatzaren 19an orain Euskadiko EGABren 2006ko ekaineko 6ko Osoko Bilkurari aurkeztu zaion ondoko Irizpen Proiektu hau onestea erabaki zen. Data horretan onetsi da EGABn LABen ordezkariaren boto partikularrekin.

II.- EDUKIA

Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen bidez bideratzen diren gizarte aurreikuspeneko sistema jakin batzuk ezartzeko diru laguntzak araupetzen dituen Dekretu Proiektuaren testuak 16 artikulua, Xedapen Gehigarri bat eta Amaierako Xedapen bat dauzka.

Atarikoak

Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Plana aipatzen da; planaren helburua aurreikuspen sistemak, bereziki enplegu modalitatekoak, herritarren artean zabal daitezen da. Sistema horiek sustatzeko neurrien artean ezartzen laguntzeko dirulaguntza emateko mekanismoak ezartzea da, zeren ikusi baita aurreikuspen planak abiarazteari lotutako gastuak murriztea zelako garrantzitsua den, eta enpresa txiki eta ertainen esparruan arazoak dituztela gizarte aurreikuspenari heltzeko eta, horregatik, pizgarriak behar direla sistema horiek ezartzearen kontrako erresistentzia edo erreparoarari aurre egiteko.

Xedapenen atala

1. artikulua dioenez, Dekretuaren xedea Eusko Jaurlaritzak, Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzza Sailaren bitartez, aurreikuspen sistemak ezartzeko sustapen, eraketa eta abiarazte gastuak estaltzera begira emango dituen laguntzak arautzea da.

2. artikulua dirulaguntza hauen onuradun 25/1983 Legearen eta 87/1984 Dekretuaren arabera eratutakoak izendatzen ditu, non bazkideek babeslearekin lan lotura izan behar duten edo, izatekotan, bazkide-langile lotura, kooperatiba baltzuak badira, edo langile autonomoen erregimen berezian zein sistema publikoaren alternatiba diren mutualitateetan kotizatzen badute, elkarren artean lanbidezko lotura izan beharko dute.

3. artikulua laguntzen onuradun izateko zer baldintza bete behar den zehazten du; besteak beste, estatutuzko hitzarmen kolektibo baten, edo lan akordio baten arabera, langileen gutxienez bi heren izatez atxikitzekotan; gizarte ekonomiako enpresen kasuan, kooperatiba bakoitzekoa txikipen akordioa, eta langile autonomoen BGAEetarako, elkarleen, merkataritza ganberen, elkargo profesionalen edo bestelako erakunde adierazgarri batzuen bidez eratzekotan, enplegatutako langile guztiei, denbora partzialerako kontratatutakoak barne, baldin eta urte betetik gorako antzinasuna badute, zenbakizko bazkide gisa eustea bermatzekotan; bazkide babesleen eta zenbakizko bazkideen ordezkariak parekatua, Erakundeko gobernu organoetan, akordioak alderdi bakoitzaren gehiengoz edo, izatekotan, gehiengo kualifikatu orokorrez, inoiz ez bertaratutakoan edo ordezkariak %66tik beherakoez, har daitezten bermatuz; aurreikuspen sistemak ez du inolako kopururik itzultzerik aurreikusiko prestazioa eragiten duten egitatea baino lehen; prestazioak, gehiengoz, biziarteko errenta modura jasoko dira, non kapital erako kobrantza ezohiko egoeretarako, egoera berezietarako utziko den; ez da inoiz metatutako eskubideen ehuneko hogeita hamarra gaintutako; administrazio gastuak ez dira metatutako ondarearen %1 baino gehiago izango; eta abar.

4. artikulua diruz lagungarriak diren jarduerak aipatzen ditu, hau da, eratu eta abiarazteko gastuak, eta eratu aurreko gastuak.

5. artikulua dirulaguntzen zenbatekoa eta maiztasuna jasotzen du, eransten diren bazkideen arabera, eta ondoz ondoko bi ekitalditan; **6. artikulua** zer dokumentazio aurkeztu behar den, eta **7. artikulua** eskariak egiteko epeak zehazten ditu. **8. artikulua** eskariak non aurkeztu behar diren dio.

BGAE onuradunen betebeharrak **9. artikuluan** ezartzen dira, eta **10. artikuluan** beste subentzio edo dirulaguntza batzuekiko bateragarritasuna. **11. artikuluan** eskariaren akatsak ongitzeko moduak eta epeak zehazten dira, eta **12. artikulua** zelan kudeatu, ebatziko diren, zenbateko epean eta emaitzen publikizitatea zelan egingo den.

13. artikuluan dirulaguntza zelan ordaindu, eta zelan justifikatuko den arautzen da. 14. artikulua dio dirulaguntzaren baldintzen edozein alteraziok dirulaguntzaren ebazpena aldaraztea ekar lezakeela, eta 15. artikulua urraketen eta erantzukizunen kasuak jasotzen ditu. 16. artikuluan itzulketa prozedura zehazten da.

Xedapen gehigarriaren bitartez esaten da urtero Lan eta Gizarte Segurantzako Sailburuordearen Ebazpenaren bidez aurreikusitako laguntzak finantzatzeko aurreikusitako kredituen zenbatekoa guztira zein izango den jakinaraziko dela, eta amaierako xedapenak dekretuaren indarreko data finkatzen du.

III.- OHAR OROKORRAK

Dekretu Proiektu honen justifikazioa da pentsio publikoen oraingo egiturarekin banaketako sistema publikoari segmentu osagarri bat erants dakiokela, bigarren zutabearen oinarriak¹, eta Eusko Jaurlaritzaren 2006ko urtarrileko Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Planean aurreikusten ziren jarduketak garatuz, enplegu sistemetarako beren espazioa definituz, zioen azalpenean dioen moduan:

“Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Plana, Eusko Jaurlaritzak 2006ko urtarrilaren 10ean onetsitakoa, herritarren artean aurreikuspen sistemak, batez ere enplegu modalitatekoak heda daitezzen lortzen saiatuko da. Sistema horiek Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakunde berriak eratuz (BGAE) edo lehendik dauden BGAEetan kolektibo berriak sartuz gauzatu ahalko dira, eta pentsioen sistema publikoren benetako osagarri izanik gizartearentzako ezin baliagarriagoak izango direla bermatuko duten estandar jakin batzuk bete beharko dituzte”.

Baina, nolana ere, guk uste dugu Gizarte Aurreikuspen Osagarria enplegu sistemen bitartez hedatzeko helburu horrek errespetatu beharko du negoziozko kolektiboak dela gai hauei heltzeko bitartekoa, alderdien borondatea eta autonomia printzipioak errespetatuz. Halako dirulaguntzen kostea erretirorako aurrezpena (edo ezgaitasun, heriotza, edo luzaroko langabezia kasuetarako aurreikusitako kontingentziak).

Alabaina, dekretu honek laguntzak beste erakunde batzuetara hedatzen ditu, Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundearen gaineko urriaren 27ko 25/1987 Legean aurreikusita ez dauden batzuetara, gainera.

Are gehiago, Dekretu honetan BGAE figura berriei, esaterako, estatutuz kanpoko hitzarmen kolektiboetatik eratorritako enpleguzko BGAEei, eta arestian aipatutako kooperatiba eta autonomoen enpleguzko BGAEei izaera gutuna eta bultzada ematen zaie, baina orain arte ezezagunak ziren, eta 25/1983 legean bertan eta BGAEen Arautegiari buruzko 87/1984 Dekretuan onartzen ez ziren eskakizun berriak mahairatuz (enpleguzko BGAE, erabaki organoek %66ko gehiengoaren babesarekin erabakitakoak, baldintza jakin batzuei buruzko enpleguzko BGAE, hala nola, ekarpen finkatuak, errenta erarako prestazioak...)

Produktzio sare osoan, bereziki tamaina txikiko enpresen artean, Enplegu Erakundeak sustatu nahi badira, eta negoziozko kolektiboak gai horiek alderdien borondatearen eta autonomiaren printzipioaren errespetupean jorratzeko eremua bada, hasieran esan dugun bezala, negoziozko kolektiboan hartu beharko lirakeke ekarpenen zenbatekoen eta moduen gaineko erabakiak, bazkide lankideei edo kooperatiben esparruko lanari dagozkionean ezik.

¹ Enpleguzko sektorekako sistemak sustatzea, guztiengana zabal daitezke; sektorekako eta enpleguzko sistemetan konfiantza sortzea; aurreikuspen sistemaren jarraitasuna bermatzea bitartekoak helburuetara egokitzeko premisa modura; eta herritarrentzako komunikazio, kontzientziatze eta hezkuntza estrategia diseinatzea.

Benetan zaila zaigu halako baldintzetara sartu beharra ulertzea, hasteko, jada Legez araupetutako gaien sartzea delako, bigarren, alderdien arteko negoziazio kolektiboaren emaitza errespetatu beharko litzatekeelako, eta hirugarren, ez zaiolako inolako ekarpenik egiten Aurreikuspen Erakundeak ezartzeko helburuari.

Horrela, guk uste dugu Dekretu honen artikuluen idazketa kontraesanean dagoela bai egindako justifikazioarekin eta enplegu sistemak sustatu eta, oinarrizko Legearekin zerikusirik ez duen tipologia zehatz eta berariazkoa sustatuz, enpleguzko sistemak bultzatu eta hedatzeko aipatutako hedapen helburuarekin kontraesanean dagoela.

Beraz, eta laguntza horien egokitasunaren edo desegokitasunaren gaineko bestelako oharrik egin aurretik, Dekretu Proiektu hau desegokia dela mahairatu behar dugu, Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen 25/1983 Legearekin bat ez datorren arauketak dakarren segurtasun juridikorik ezarengatik.

IV.- ONDORIOAK

Kontsultarako organo honek egindako oharrak kontuan hartuta, Euskadiko EGABren ustez desegokia da Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeen bidez bideratzen diren gizarte aurreikuspen osagarriko sistema jakin batzuk ezartzeko dirulaguntzak araupetzen dituen Dekretu Proiektu honen tramitazioa, zeren dirulaguntzak jasoko litzuketen BGAEen kategoriak ez baitira existitzen egun sektore hori arautzen duen Legean.

Bilbon, 2006ko ekainak 6

O.I. Lehendakaria
Antxon Lafont

Idazkari Nagusia
Javier Muñecas

ERANSKINA

LAB SINDIKATUAREN ORDEZKARIAREN BOTO PARTIKULARRA

ZIOEN AZALPENA:

Gizarte Garapeneko Batzordeak egindako irizpen proiektuak aztertu beharreko kontuaren mamiari buruz edozein iritzi ematea saihestu du. Hau da: izaera pribatuko eta kapitalizazioko gizarte-aurreikuspeneko zenbait sistema ezartzeko diru-laguntza publikoak ematea.

Gainera, legegintza teknika hutseko aldeei bakarrik heldu zaienez, horixe da benetan garrantzia hartu duen kontua; diru-laguntzen ezarpena, aldiz, ez da nabarmendu, horrela diru-laguntzak zalantzan jartzen ez direla ematen duela. Arrazoi horrengatik hurrengo ordezeko testua aurkeztuko dugu:

BOTO PARTIKULAR HONEN BITARTEZ GURE IRITZIA AZALTZEN DUGU AZTERGAI IZAN DEN AURRIRIZPENARI.

1. Dekretu Proiektu honen xedea izaera pribatuko eta kapitalizazio araubideko gizarte-aurreikuspen osagarriko sistemak ezartzeko diru-laguntza ekonomikoak ezartzea da, herritarren artean orokortzea sustatzeko asmoz.
2. Dekretuaren bidez arautu nahi den diru-laguntzen mekanismoa Eusko Jaurlaritzak aipatutako aurreikuspeneko sistemak sustatzeko onartu duen Gizarte-aurreikuspen Osagarriko Planean aurreikusitako neurrietako bat da.
3. Aurreikuspeneko Plan hori diagnostiko interesatu batetik aurrera sortu da, eta gizarte babeseko sistema publikoen balizko ahultasunen aurrean alarma soziala eragiteko asmoa dauka. Ikuskera horrek izaera neoliberal argia dauka, eta gizarte babeseko bigarren oinarri hori orokortzea nahi du, etorkizunean pentsioen sistema publikoan egon daitezkeen murrizketen aurrean gizartearen erantzuna arintzera bideratuta dagoen estrategiaren barnean.
4. Gainera, ez da ahaztu behar jada pentsioen sistema pribatuak garatzeko zerga pizgarri handiak hausnartzen dituen esparru arautzailea dagoela. Horrela, 2006. urterako zerga gastuen aurrekontuan uste da EAEko Foru Ogasunek ez dituztela jasoko 388,8 milioi euro, pentsio-plan eta BGAeetako ekarpenei emandako pizgarrien ondorioz. Diru-kopuru hori Zerga Itunduen diru-sarrera guztien % 3,5 eta PFEZagatiko diru-bilketaren % 11 da.
5. Horrengatik guztiagatik, diru-laguntzen mekanismo horren ezarpenari uko egingo diogu, pentsio-sistema pribatua baliabide publikoen bidez finantzatzen duen neurria izateagatik eta pentsio-sistema publikoaren beraren ahultasuna azpimarratuz justifikatu nahi izateagatik.

Sinatuta: Rafa Izquierdo
LABeko ordezkaria EGKn